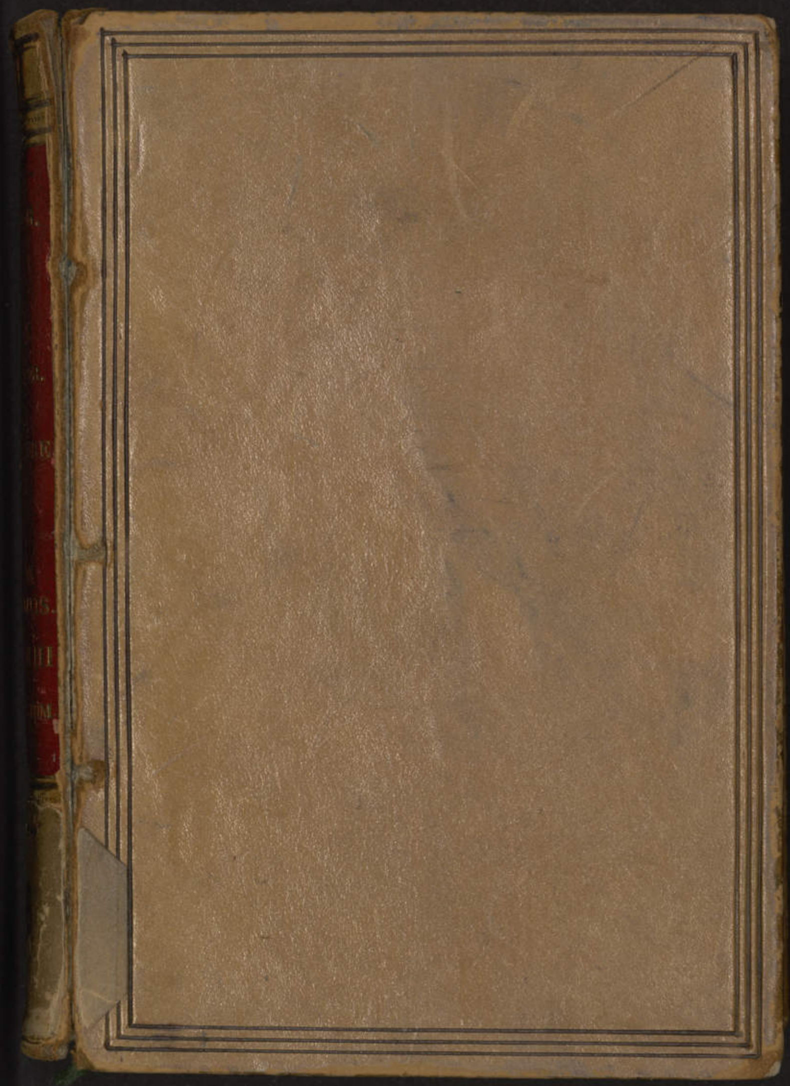

SPECULUM
CHRISTIANOR.
1486
JO GERSON
ALPH. DIV. AMOR.
1493
S. BONAVENTURE
DYALOGUS
1497
JO GERSON
DONAT. MORALIS
INNOCENTII III
DE
VILIT. CONDIT. HUM.
1495

706

25085

Inc 706

WATTON, J.- Specumum christiani, Paris, G. Mittelhus, 1496

Pell 10641

Alphabetum divini amoris,- Paris, G. Mittelhus, 1493

GW 1563

BONAVENTURA,S.- Dialogus [Soliloquium].- Paris, G. Marchant, 1497.

GW 4692

GERSON, J.- Donatus moralisatus. [Paris, G. Mittelhus,c. 1496-1500]

Pell 5172

THOMAS AQUINAS.- De Vitiis et virtutibus.- [Paris, G. Mittelhus, c. 1493]

Pell 991

INNOCENTIUS III.- De miseria humanae conditionis.- Paris, P. Levet,1495.

Pell 6296

MOLITORIS, U.- De Lamiis.-[Paris, G. Mittelhus, c. 1496-1500].

C 4341

Polain 2763

XVème siècle n° ~~457~~
706

Dônatus moraliſa

tusn.ouiſſime emendatus ꝯpilatuſq; a:
magiſtro iohaune gerſone vt dicitnr:

BIBLIOTHEQUE MAZARINE

Artes orationis quot ſūt

p ⁊ octo que⁊ nomē. pnomē. xbū. aduerbium. cōiūctio. ppoſitio. interiectio. Que ſic intelligūt. Cognitio ſubſtātie. Cognitio qualitatis. Cognitio pcepti dei Operatio eiuſdē. Cognitio hōis ſcōm deū. Et cognitio hōis ſcōm naturā. Cōſideratio futuri iuditij Cōſidēatō letitie clectōꝝ. Cōſidēatō tſtitie dāpnatoꝝ.

¶ Nomē quid eſt⁊ qꝛ homo es ⁊ hō vocaris ſi cognoſcēs ſbſtātiā tuā. vnde fact⁹ es veracit ſcires qd ē nomē Ecce cognitō ſbe q̄ ē pa ps orōꝫ qꝛ d tra es ⁊ i trā reūterꝫ

¶ Nōi q̄t accidūt⁊ ſex q̄⁊ q̄litas cōpatō gn̄⁹ nūer⁹ figura caſ⁹. Cui⁹ q̄litatꝭ ē hō⁊ ē appellatīe qꝛ cōe eſt oīb꜅ hoīb꜅ de tēra fieri ymo d viliori materia. cōe eſt etiam omnibus hominibus eſſe rationale mortale.

¶ Cui⁹ grad⁹ cōpatōꝭ ē hō⁊ nulli⁹ qꝛ hō nō dꝫ augeri p pſūptōeꝫ. nec minui p puſillanītatē Et idō nom ſbſtm ē vt ſtaē hēat ꝯ nimiū tiorē. ⁊ ꝯ nimiā pſūptuoſā ſpem

¶ Cuius gn̄is⁊ cōis. qꝛ tā viro ꝙ mlīei conueīt natura

¶ Cuius numeri⁊ ſigl'arꝭ qꝛ q̄lib꜅ p ſe reddet rationem in die iuditij ante tribunal xpi.

¶ Cuius figure ſimplicis qꝛ non poteſt diuidi in ptes ſectas. Oportꝫ eñ ſi ſaluari dēat ꝙ ſolā fidē xpi ꝯfiteatur et ab illa n̄ diuidat. q̄ eñ hāc fidē n̄ hn̄t n̄ hoīes ſed bruta animalia dici debent quia ratione carent

¶ Cuius caſus ⁊ nominatiui et vocatiui quia nominat iam mortalis qui inmortalis erat creatus. et vocat oprius qui eterne quieti deputatus erat.

¶ Cuius declinatiōis⁊ tertie qꝛ dcliari. ideſt humiliari dꝫ tpl'r. ſ. corā dō coraꝫ p'ioꝛ corā ſeipo. vñ regit⁊ ſi bñ viuit a dō regit. ſi male a dyabolo. ¶ Diſcutiā⁹ ḡ victa.

¶ O hō ſi ꝯſidaē vis q̄d ſis q̄ ad aīaꝫ: ſn̄ dubio iueies

te nobiliſſimũ aĩaliuꝫ. Aĩa enim tua ad ſimilitudinem dei eſt facta et ymagine eius inſignita hñs inſe v̇tuteꝫ intelligẽdi volẽdi et meõrandi. Hec aĩa infuſa eſt a deo in tuum viliſſimũ fetidũ et fragile corp⁹ vt tamq̄ dñã ſapiẽtiſſia ⁊ tãq̄ hoſpes ſagax domũ ſuã r̃gat. Jpa ḡ q̄ tũ de ſe eſt ſemper vult facere q̄ dõ ſũt placita ⁊ ad hoc dirigit ſenſ⁹ exteriores ad exťiora offitia nõ inducentia quidq̄d nociuũ vt ad dilectõeꝫ ſacratã vł crucẽ dñi ītuendam et ad alia ſalubria q̄ ſibi videť vtilia. Jdeo ſi voluptatẽ carnis ſequarĩ hoſpitẽ opprimis dñaꝫ occidis: Malũ ergo ⁊ vtile eſt hoſpitiũ inq̄ tam nobilis hoſpes periclitať. Si ḡ vis ſcd̃ꝫ aĩaꝫ viuerꝰ nõ ſcd̃ꝫ carnẽ. Cõſidera q̄ caro tua de ťra ẽ. Terre igr̃ cõditões ħua. Terra aũt eſt baſſa dura oĩa portãs v̇tute patiẽtie ſic et tu eſto ⁊ quãtopl⁹ ab aliq̄ vexarĩ tanto pl⁹ et benefacias. ymbrẽ ẽt ſalutarĩ doctrine et diuine grẽ ĩglutire ſtudeas Et ſis ſicc⁹ a fluxu vitioſe carnis ⁊ cupiditatĩ ťrenorum Jam quid eſt nomen .i. quid ſis ſcd̃ꝫ ſubſtãtiaꝫ vilis et fragilis ſcd̃ꝫ carnẽ. Nobiľ autẽ ſcd̃ꝫ aĩaꝫ. Rogo vt nobiliť ⁊ rationabiľr te regas nõ viliť et carnaliter:

P ronomẽ q̄d ẽ: r̃ñ dõ q̄ ſicꝰ hõ ẽ nomẽ tuũ ita pctõr ẽ ꝓnomẽ tuũ. Cũ ḡ corã dõ or̃oeꝫ fũdis põe ꝓnomẽ ꝓ noĩe ⁊ dicas O rex celeſtĩ ñ vt hõ te ĩuoco ꝟ pctõr

Pronoĩ q̄t acciduñt: ſex ſcꝫ q̄litas ge[neris] [ſpecies] n⁹ numer⁹ figura perſõa caſus. Peccator pro ut eſt pronomen cuius qualitatis: Jnfinite q꞉ ꝓpť īfinitã ⁊ ī certam multidĩeꝫ peccatoꝝ q̄ facio ea ĩuenire nõ valeo.

Cuius generis: omnis quia omni generi vitioꝝ peccando participo ſcꝫ. mortaliũ et venialiũ.

Cuius numeri ſingularis: q꞉ ſingulariť peccata mea aĩaꝫ meam cruceant ⁊ ꝯſcientientiam trucidant.

Cuius figure: Simplicis q꞉ nõ poſſuꝫ nec debeo ea diuidere in diuerſis confeſſiõib⁹: Sꝫ qñ volo ea ꝯfiteri

me ... 137

ſacẽdoti:opʒ ꝙ oĩa ſub ſiplici.i.ſub vna ꝯfeſſione dicaʒ
clare ⁊ diſticte ⁊ cũ cordis ꝯtritione ⁊ ꝓpoſito emẽdãdi
¶ Cui⁹ pſone ꝑme q: ñ habeo iudicare alios ſʒ me ipʒ
dicẽdo. Ego ſũ miẜ ille q̃ ſic ⁊ ſic vixi ĩcõſpectu ãgeloꝝ
¶ Cui⁹ caſus: de ſtatu innocentie in ſtatũ culpe.
¶ Cui⁹ ꝺcliatiois: ꝺ manu dei ĩ manũ dyaboli. Quot
ſũt declinatioẽs ĩ h⁹ ꝓnoĩe pctõꝝ: q̃ttuoꝛ. Pria ẽ obe-
diẽtia dei ad ſuggeſtioẽʒ dyaboli ⁊ ꝑ hãc ꝺclinat it eua
Scꝺa ẽ ab obediẽtia ꝺi ĩ ꝯſẽſũ mlieꝝ vt adã ꝺcliauit ꝑ
euã. ẜtia ẽ a m̃do ilibũ ĩfẽni. q̃tro ẽ a ꝑadiſo ĩ hũc mũꝺ
¶ Quot caſ⁹ ĩ h⁹ ꝓnoĩe ſt: ſex. ꝑm⁹ ſuggeſtio. ſcꝺs ad-
uertẽtia. ẜti⁹ diſcuſſio. q̃rt⁹ ꝺlectatio. q̃nt⁹ ꝯſẽſ⁹ ĩmẽte. [ſext⁹ ꝯſẽſ⁹ ĩ ope
¶ Que ſt ꝓnoĩa ꝑmitiua ⁊ deriuati=
ua Adã ⁊ eua ſt ꝓnoĩa ꝑmitiua. Oĩa alia ſt ꝓnoĩa deri-
uatiua ab eis deriuata. Declaratm⁹ ꝑdcã.
Prĩo ꝓpoſuit dyabol⁹ fructũ eue ad cõmedẽꝺ quiete.
Ecce ſugeſtio.
Scꝺo vidit eua illꝺ lignũ ꝺlectabile et ad edẽꝺ ſuaue.
Ecce aduertentia.
Tertio ꝺt ꝙ dñs ꝓhibuerat illis uſũ illius fructus.
Ecce diſcuſſio.
Quarto reſpondẽte dyabolo ꝙ nõ moꝛerẽtur ſʒ eſſent
ſicut dij ſciẽtes bonũ ⁊ malũ cepit ipa delectari.
Ecce delectatio.
Quĩto ipa ꝯſẽtiens et nullũ piclũʒ ĩueĩens in eſu illi⁹
fruct⁹ ꝯſentit huic et voci dyabolice.
Ecce conſenſus in mente.
Sexto ipa ardẽs ꝺſiderio ĩ ꝯſpectu illi⁹ fruct⁹ ſuauis
ꝯmedit. Ecce conſenſus in opere.
Sic etiam quilibet ad peccatum alicitur vt ſequitur.
Prĩo oꝛdĩaẜ ĩ villa q̃daʒ coꝛea. Scꝺo ego audiẽs cãt⁹
illi⁹. ẜ vides illã apio ocl'os meos ad vidẽꝺ. ẜtio arguõ
ĩ me ipo h⁹ ñ eẽ bonũ ſcʒ illã coꝛeã aſpicẽ tñ ꝑ maxĩmã

voluptatē ī dulgeo. Quarto delector nō ſolū in aſpectu
corree ⁊ auditu cant⁹ ſed etiaȝ ī aſpectu puellaꝝ Quinto
conſentio intus incorde meo cū aliqua illaꝝ peccatum
facere. Sexto ꝯſentio illaȝ per deſideriū intus acceptū
et perfitio in opere. Et ecce mortua eſt anima. Et ſicut
dixit de iſto vitio ita de omnib⁹ alijs intelligendum eſt
Auertamus ergo nos ab omni mala delectatione quia
nobis preponit ſicut molendinari⁹ quādo videt ventū
ſibi non ꝯuenire vertit molendinū ſuū. quia in ꝑncipio
niſi obſtemus ſine dubio periculū caſ⁹ vix euadere po=
terim⁹ ſicut dauid ſi nō in ſolatio pſeueraſſet et per fe=
noſtrā ꝓſpexiſſet ī cubitū berſabee nō cecidiſſet. Quaꝛ
auertēdi ſūt ocłi ne videāt vanitates. Et hoc ḋ ꝓnoie dcā.

V erbū quid eſt. Reſpōdeo: qꝛ eſt preceptū dei ſcȝ
vt diligam⁹ inuicē. Verbo quot accidūt: ſeptem
que qualitas ꝯiugatio gen⁹ numer⁹ figura tēpus pſōa
¶ Cui⁹ q̄litatꝭ: t̄lis vȝ diliges dn̄ȝ deū tuū extoto corde
tuo ex tota aīa tua ⁊ ex tota v̄tute tua ⁊ ꝓximū tuū ſic͞ te
ipſ. ¶ Cui⁹ ꝯiugatōis: toti⁹ qꝛ vna ps nō valȝ ſine alia
null⁹ enī diligit deū qui odit ꝓximū nec econuerſo. Si=
milr̄ in p̄ceptꝭ q̇ vnū frangit eſt oīm reus vt dicit iacob⁹.
Jdō oportet ꝙ omnia ſeruantur.
¶ Cui⁹ gn̄is: actiui qꝛ nos oȝ id ope pficere ſi velim⁹
Jllō fuare qꝛ auditores legis nō iuſtificabūt apud deū.
¶ Cui⁹ numeri: pl̄is qꝛ xl̄ ſūt iſta decē ſcȝ· Credē in deū
Nō vanit̄ iurare p ipſ: Feſta celebrare. Honorare pen=
tes. Nō occidē. Nō furari: Nō falſū teſtimoniū dicere
aduerſ⁹ aliquē. Nō adulterari. Nō ꝯcupiſcere rē alienā
Vel ſūt iſta duo: ſcilicet. dilectio dei et proximi.
¶ Cui⁹ figure: ſiplicꝭ qꝛ ī vnitate puri cordis dn̄t ſerua=
ri ſcȝ ī caritate. pleītudo enī legꝭ ē caritas. vt d̄r paulus
¶ Cuius temporis: preſentis: quia oportet q̄ in preſē=
ti tempore perficiatur hoc op⁹ ſcȝ q̄ diu ſum⁹ ī hac vita

¶ Cuiꝰ ꝓ̄ſoē ꝓ̄me ſcd̄e ꝛ tertie qꝛ ego tu et ille tenemur
om̄es hec precepta cuſtodire dicit enī dn̄s. ſi vis eā vitā
ingredi ſerua mādata. ¶ Declaramus iſta ꝓdicta.
Primo o homo tu credis in vnū deū ꝛ dyabolꝰ etiā cre
dit et nichil ei ꝓdeſt. Si veracit̄ in eū credis eū ado
ra cole et honora. hoc p̄ceptū frangis qn̄ voluptati vel
vanitati īſiſtis. Secūdo nō debes p ipſū vaniter iurare
hoc p̄ceptū frangis quādo piuras vel cōſuetudinaliter
iuras vl dubitāt̄ iuras. Ideo dn̄s dicit nō iurabis oino
ſed eſt eſt. nō non ſit verbū tuū Tertio debes feſta cele
brare ſcꝫ eccl'iaꝫ frequētādo īſiſtēdo oratōni lectōni vl
opibꝫ miſericordie hoc frāgis qn̄ otio ludoꝝ cōuerſatōibꝫ
ebrietatibꝫ colloquioꝝ nō ſpūaliū vacas vl qn̄ manualr̄
laboras qđ hōi neceſſariū nō ē Quarto honorabis parētes
eis obediēdo ꝛ reuerētiā eis exhibēdo ꝛ ꝑpoſſē eis ſub
ueniēdo hoc frāgis eis maledicēs vl eos ſpernis vl eos
moleſtas ꝛ inderas nec ſubuenire ſtudes. Quinto nō oc
cides. hoc frāgis qn̄ iraſceris ꝓximo tuo ſine cauſa. vl qn̄
eū derides ſtultum vel fatuū nominādo vel qn̄ mortem
alteriꝰ deſideras quē p te inferre times aut non vales.
Sexto non furaberis. hoc frāgis quādo violēter capis
bona alicꝰ occulte vl maifeſte vl qn̄ detractiōꝫ alteiꝰ fa
mā ꝛ honorē furaris Septīo nō mechaberis id ē nō luxuria
bis aliq̄ mō qꝛ ſi nō potes ꝯtinere nube ꝛ tūc licite potes
hoc frāgis nō ſolū qn̄ facis factū. ſed etiā qn̄ aliquā curio
ſe ꝛ cū ꝯcupiſcētia vides. ꝛ tūc plꝰ qn̄ virgīeꝫ vl deodica
tā d̄ſideras. Octauo nō falſū teſtioniū dices ꝯ aliquē. hꝰ
etiā frāgis qn̄ aliq̄s ꝓducis vl hortaris vt falſo teſtāt vl ēt
qn̄ aliquē cauteloſis v̄bis circūuēis vt eū decipias. No
no alteiꝰ mlierē nō ꝯcupiſcas id ē nō adulterabis hꝰ frāgis
quādo vxorē ꝓpā deſeres ꝛ aliā ducis vl qn̄ alteiꝰ vxorē
vt tuā tāgis vl ſi ī religiōe exn̄s mlieri ꝯiūgeris vl ſi pbr̄ ſe
cularis es mlierē tāgis. vxori tue. ſ. eccl'ie quā d̄ſpōſaſti

iiuriā facis ſic religioſ⁹ lubric⁹ ſue religioni iiuriā faciē do mlieres tāgendo. Decio rē alienā nō ɔcupiſcas h⁹ frāgi qn̄ ɔmodū alteri⁹ ipedis ꝑ comodo tuo augendo vl abducē alri būū ſuū vl filiū aut ācillā aut alteri⁹ ꝑbē daz offitiū vl dignitatē ⁊ huiuſmōi ɔſideas nō eni nocē debes ꝓxīo tuo ſꝫ poti⁹ ꝓdeſſe. Piopter ꝓxīo debes caritatē īpēdere id ē ſeptē opa mīe ſubueīēdo ei ifame ſiti nuditate eſtate frigiditate carcē ifirītate ⁊ tbulatōe

a duerbiuꝫ q̄d ē: ē illd̄ qd̄ vbo addit ⁊ ei⁹ ſignificatōeꝫ pficit Si ḡ vbū ē cognitio p̄cepti diuini vt iā dc̄ꝫ ē ⁊ īfei⁹ patebit. Nō ḡ ſufficit bonū facē niſi fiat bn̄

¶ Adūbio q̄t accidūt tria q̄ ſignificatō ɔpatio ⁊ figura id ē habitudo ſilitudo ⁊ diſtīctio. ¶ Declarā⁹ iſta tria Qui p̄cepta dei vult ſuare dꝫ ētſuare hītudīeꝫ.i.modū ī facto ſuo vt ſi elēoſinā vult facē dꝫ ɔſiderare qn̄ vbi q̄b⁹ q̄lr q̄d ⁊ q̄tū ⁊ ordīare. hec ſt aduerbia tp̄is ordīs ⁊ q̄litatꝫ. Significatō ē hō vidēs duos paupes vnū ī lecto iacēte alteꝝ ad hoſtiū clamāteꝫ. Da elēoſinā p̄ori alteꝝ dittas ſi ābob⁹ n̄ vales. Si vis orare ōra pīo q̄d d̄ iure d̄bes horas cānoīcas ⁊ alia obligatoria pſoluēdo. P⁹ ea ora ad deuotōeꝫ tuā ptīclarem. Si vouiſti primo pſolue p⁹ea lege ora ⁊ meditare. Si nō vouiſti lege prio. Pr nr̄ q̄ dn̄s ɔſtituit legend̄ ⁊ orād̄ poſtea qd̄ tibi placet legē poterꝫ. ſi vis ieiunare primo ſerua ieiunia ab eccleſia ordinata. Et ſi pl⁹ facē velis poſtea facē poteris. Sic ḡ ī oīb⁹ attēde circūſpectōeꝫ vt aduerbiū iuxta vbum ſuū debite ponas. Si eni in veſptino tp̄e tādiu comeſſatōeꝫ potatōi ſeu alteri inepte voluptati inſiſtas q̄ p̄muꝫ ſopore demane ſurgere nequeas ad miſſā ⁊ ad alias horas audiendas vel etiā celebrādas aut ad aliud exercendum mutādo forte dieꝫ in diem et econtra ſine dubio nō pois aduerbiū recte iuxta verbū ſuū. Cōpaiō

hni⁹a duerbij ſic faciēda eſt diuities pluſq̄ paupes tā=
to larguis ⁊ libēti⁹ elamoſinā dant quāto ditiores ſunt
ſic etiā in illis ꝯpatio eſt faciēda q̄ ſciētia dignitate vel
ptāte iplent vl' quil't ſcd̄m id qd̄ pt facit. Alij plus alij
min⁹ ali⁹ pt dare aurū ali⁹ argentū ali⁹ aq̄ frigida ali⁹
xbuꝫ.i.ꝯſolatōes ali⁹ ſubuētionē miſtrādo ali⁹ in docē
do ali⁹ eſt fortꝫ ⁊ oīa ieiuīa ſuare pōt ali⁹ infirm⁹ ⁊ oīa
indiget vt fiat ſibi diſpēſa°. ali⁹ ſic caritate fuet ꝙ pax
reputat q̄t q̄d p̄cipitur ali⁹ tm̄ infirm⁹ eſt ꝙ cito cadit ī
peccādo ⁊ cito reſūgit in penitēdo. Figura hui⁹ ad xbij
ſic eſt hn̄da.i.diuiſio. ſt aliq̄ ſīplices aliq̄ ꝯpoſiti. ſīpli=
ces ſt q̄ īſolitudīe manēt ſepati ab oī hoīm ꝯūſatōe ſic
btūs iohēs baptiſta anthoni⁹ bn̄dict⁹ ⁊ mlti heremite
qd̄ erāt ꝯpoſiti ⁊ ſt q̄ ī mlta drā viuūt. Quid ehī ex eis
ſt ſigl'ares alij religioſi alij p̄dicatores ⁊ q̄t q̄t ſim⁹ licꝫ
diūſi tn̄ ſum⁹ ad laudē dei creati ſicut diuerſax ymagi=
num picture ornant thalamum.

P articipiū quid eſt? reſpōdeo ꝙ eſt cognitio hoīs
ſcd̄m deum et ſcd̄m naturam videlꝫ vt cognoſcat
q̄liter homo quid ſit perſe et q̄lis ſcd̄m deum debet eſſe
Participio q̄t accidunt? ſex.q̄? genera caſus tempora
ſignificationes numerus et figura. ¶ Cui⁹ gn̄is eſt par
ticipiū? ꝯmunis duorum vel triuꝫ qꝛ ab adam generati
ſumus qui deo trinitati atribuitur.i.deo q̄ trin⁹ eſt inp̄=
ſonis. Sem in mediate p⁹ adam ſicut lucas ait ⁊ enoch
fuit filius ſem et ſem filius ade et adam filus dei. Eua
vero mediate quia de coſta ade erat facta.
¶ Cuius caſus peccator? inobedientie ecce quid ſum⁹
ſecundū deū nos a peccatorib⁹ p̄ceſſim⁹ et peccatores
ſum⁹ hec ſt gn̄a ⁊ caſus q̄ duo ſumūt partipiū a noīe.
¶ Cui⁹ tp̄is p̄ntꝫ? qꝛ in p̄nti tp̄e p̄nia eſt agēda p̄pcīs.
p̄terito tp̄e p̄ ppetratꝭ. ⁊ laborandum ē pfuturo p̄mio.
¶ Cuius ſignificationis primo actiue. ſ. faciēdo bona

opa. ſecũdo paſſiue ſcz. ſufferẽdo malũ. Tertio neutral' ſcz. cõſtrigẽdo ꝓpas affectões ꝛ malas ĩcliatões ꝛ cogitatões. Quarto deponẽtalis ſcz. abiciẽdo ꝛ deponẽdo vitia mortalia Quito cois ſcz cuſtodiẽdo pcepta dĩ ꝛ ordiatões ſctẽ eccl'ie. Hec duo ſcz. tpa ꝛ ſignificatões ſumit hoc pticipiũ a v̄bo vñ ergo q̃les debẽ' eſſe ſcd̃m deũ ¶ Cuius nũeri? pl'is vz. vt in hac eccl'ia militãte cõputari poſſum' cũ iuſtꝭ. ꝛ ĩ eccl'ia triũphante cũ angelis. ¶ Cui' figure? ſimplicꝭ. pmo vt nõ diſcedam' a fide. & maleviuẽdo ꝛ nõ diuidam' ad ſaluãd. ſupẽi' ĩ iudicãdo Scd̃o ꝯpoĩte vt diuidamur hic ab aliis q̃ ĩ ĩfernis dãpnati erũt. ꝛ hec duo ſcz. nũerũ ꝛ figurã capit hoc participiũ a nõie ꝛ verbo. ¶ Diſcutiam' nũc q̃ dicta ſunt. Nã planũ ẽ ꝙ a peccatorib' deſcẽdi' ꝛ gñati ſum' ꝛ cottidie peccãdo cadim'. Que ẽ pulchritudo ſeu caritas nrã q̃ d̃o placeã' ſicut ſpõſa viro ſuo. Que etiã fortitudo nr̃a q̃ dyabolice ſubgeſtõi reſiſtẽ poſſũ' ſic ꝛ carnis illecebris reluctata ſciam'. ſic etiã t̃ra ſum' et in t̃ram reuerti neceſſe ſit. Que eſt nobilitas vl' celſitudo nr̃a ſi ue ptãs q̃ ĩ nob' vãc ꝯſidẽtes aiaꝝ nr̃aꝝ ſaluti ñ ꝓuidẽ' et ſi breuis eſt vita pñs ꝛ hora mortꝭ ĩcerta. q̃ ẽ iſta fatuitas cordis nr̃i ꝙ tm̃ ſolicitamur ꝑ acq̃ſitiõe fallatium diuitiaꝝ facl'tatũ dignitatũ ꝛ oĩa huiuſmõi q̃ in momẽto a nob' recedẽ d̃t eñi iob in pſõa cuiuſlibꝫ homis ꝯpatus ſum luto fauille et cineri nã nil alid ſum' q̃ plenĩ putredine vitioꝝ ſic lutũ. cito inflãmati ꝛ ꝓuocãtes alios ad iracũdiã vl' eis dãpnum vl' ſcãdalũ inferẽtes ſic fauilla. cito vanitatib' inſiſtẽtes ꝛ cito ꝓuocati ad iraꝫ accerſi auaritia ſic ignis q̃ leuis eſt ſicc' ꝛ ꝓuus et ab igne ꝯſũpto ligno derelict'. ſic et leues ſum' ſicci ꝛ vai ex d̃fctu humoꝝ diue gr̃e ꝓni ex puſillanitate ꝛ ab igne ꝯcupiſcẽtiaꝝ carnaliũ ꝯſũpti tãꝗ pctõres ad correde nius ꝯſiderãtes ꝙ pticipiũ eſt ciuſ d̃ ſignificatiõis cui'

eſt verbũ.etiã ſum⁹ ꝯfoꝛ̃es volũtati dei ſicut facti ſum⁹
ad ymaginẽ ei⁹.qꝛ ſicvitupio dign⁹ ẽ q̇ recta docꝫ ⁊ ma
le viuit ita et nos vitupandi merito ſum⁹ ſi ymagĩe dei
ꝺpicti ſiꝉ̃es ei dicimur ⁊ tñ ꝑ enoꝛmã vitã ab eo diſcrep
c oniũctio q̇d eſt:rñdeo [am⁹ Et ſic ꝺ pricipio.
ꝙ eſt futuri iudicij ꝯſideratio. Cõiũtõi qt accidũt
tria.ſ.ptãs figura ⁊ oꝛdo. Cui⁹ ptãtꝫ diuine qꝛ dñs facit
iudiciũ ⁊ pͥo copulabit.i. ꝑ ãgelicã tubã õẽs ad iudici
um ꝯgregabit. Scꝺo diſiũget.i. bonos a malis diſgre-
gabit. Tertio explebit.i.munꝰ electoꝝ pficiet. Quar
to cauſabit.i. accuſabit reꝓbes dicẽs. Ite maledicti in
ignem eꝛ̃nũ qꝛ eſuriui et nõ dediſtꝫ michi mãducare: ſi
tiui ⁊ nõ dediſtꝫ michi bibere. nud⁹ erã ⁊ nõ cooꝑuiſtis
me. Quĩto ꝯcluſa rõne. Juſtã dabit ꝓ electꝫ dicẽs ve-
te bñdicti pꝛ̃is mei ꝑcipite regnũ qꝺ paũ e vob ab oꝛi
gine mundi eſuriui eni ſitiui hoſpes ẽrã m⁹ erã et nud⁹
et cibaſtꝫ ⁊ potaſtꝫ coligiſtꝫ ⁊ viſitaſtꝫ ⁊ coopuiſtꝫ me.
Iſte ſꝛ̃ vere ſpẽs hui⁹ ptãtꝫ. Cuius figure:pͥo ſiplicis
q̇ ad ipfectos. Scꝺo ꝯpoite q̇ ad pfectos.qꝛ oẽs ſtabi
mus añ tribunal xp̃i ſiue ſiplices id eſt q̇ ĩ bõa ſiplici-
tate vixeꝛ̃t et ſe ipſos ꝑdideꝛ̃t lꝫ alijs non nocueꝛ̃t.ſiue
ꝯpoſitꝫ ideſt ſꝛ̃ q̇ bñ viuẽdo ⁊ bñ docẽdo ſe ⁊ alios ꝓmo
ueꝛ̃t ſiue q̇ ꝑ malã vitã ⁊ malas ĩſtigatõẽs ſe ⁊ alios cõ
¶ Cui⁹ oꝛdis:pͥo ꝑpoſitiui.ſcꝺo ſubiũctiui [ripueꝛ̃t
qꝛ pͥo ſaluãdi iudicabunt.ſcꝺo dãnati ſubiũgent ſicut
ſcriptuꝫ eſt ꝙ p⁹ prudẽtes ꝟgines veneꝛ̃t fatue ⁊ poſt
illos q̇ adextrꝫ eius eꝛ̃t veniet iudex ad ſiniſtrꝫ. ꝓuide-
amus ꝑ dilectiſſimi hui⁹ regꝫ ptãteꝫ ad eius mãſiones
hui⁹ t̃re hĩtatoꝛes reges ꝓ̇ncipes duces ⁊ comites cui⁹
cũꝗꝫ dignitatꝫ ħ repiũt ĩ illo extrẽo die cũ vilibꝫ pſõis
viles reputabũt ⁊ q̇ ħ magna palatia edificãt.i. ibideꝫ
ſpelũcã puã bñ ĩ pirevellẽt ĩ q̃ a facie dñi fugiẽt ⁊ tũc la
tẽ poſſẽt ſi ei iuxta ſcripꝛ̃aꝫ vix iuſt⁹ ſaluabiꝛ̃ q̇s nõ tiẽ-

bit ſi opa ⁊ cogitationes deus diſcutiet qd faciemꝰ qui
opa bona nō habemꝰ ſi in illa ſola voce ego ſum ōs qui
ad rapiendū eū tēpore paſſionis ad terram ſūt ꝓſtrati
qd erit qn̄ ille q̄ poteſt facē tonitrua terribilia q̄ſi gla-
dius bis accutꝰ tonabit ⁊ ſcindet oēs viuos et mortuos
iudicaturꝰ. Qꝙ timeret qſꝙ a rege tp̄ali vocatꝰ ad po-
nendum rōez iudicij cum eo yᵒ lȝ in nullo ſe fore feciſſe
regi ſentiret coraȝ eo trepidaret. tertio magꝫ ꝫ nos ſoli-
citari oȝ qui certi ſumꝰ ſūmi iudicij pn̄tatōez in illo tre-
mēdo examīe vbi et āgeli ꝯtremiſcūt ſi etꝫ paulꝰ q̄ tāta
vicit ꝑ xp̄o certamīa q̄ etꝫ tāte ꝟtutꝫ erat ꝙ libera ꝯſcia
dicebat: nichil michi ꝯſciꝰ ſū: ſi inqd ille inq̄t addidi n̄
tn̄ in hoc iuſtificatꝰ ſū qd eſt ꝙ tam falſa ſecuritate nos
ip̄os decipiendo fuamꝰ q̄ in nullo defectibꝰ torpemus
qs eni gn̄alit̄ ſe habē cor yᵒ nullꝰ ſcire pōt ā amore vel
odio dignꝰ ſit. i. habeamꝰ ꝫ p̄ocul̄ cordis nr̄i illō horri
bile ꝟbū qō āgelica tuba clamabit. Surgite mortui veni
te ad iudiciū. et qd tūc rn̄debiꝰ iudici tā nūc p̄cogitemꝰ
P repoſitiō qd eſt: rn̄ deo qꝛ ē ꝯſideātō letitie elctoꝝ
qꝛ vt dicūt illi vt p̄ponunt dāpnanō. Prepoſitōi
q̄t accidit vnū̄ .ſ. cūs tm̄ nō cūs pcti ſȝ cūs hūmanitatꝫ
⁊ ideo duplex eſt in eo cūs p̄mꝰ eſt actiuꝰ q̄ accuſabunt
p̄mâȝ huiꝰ ſcli totiꝰ neq̄tie ſic̄ ſcriptū ē totꝰ mundꝰ in
maligno poſitꝰ ē ⁊ de hᵒ hūiliabūt ſe corā deo gracias
ei agēdo q̄ eos prauos fuāt a neq̄tie huiꝰ ſcl̄i q̄diu vix-
ert ⁊ ꝯūſati h̄ fuert. Scōs ē ablūs ꝯ̄gtulabūt illi de illa
hora q̄ ablati ſt̄ ab hᵒ ſcl̄o inq̄ et īntroducti in illā ſupnā
pr̄iaȝ ⁊ de hᵒ hūiliabūt ſe corā deo ei regr̄lādo ꝙ eos tra
xit de labore in reqēȝ de picl̄o ī ſecuritatē de tribulatiōe
ad pacē de triſtitia ad gaudiū ſi ꝫ ⁊ pēſare velimꝰ illiꝰ
ſupne felicitatꝫ q̄ta ſt̄ gaudia: p̄rio p̄cogitēꝰ q̄tū poſſūꝰ
q̄t ⁊ q̄ta ſt̄ huiꝰ ſcl̄i mala ⁊ ꝑ ꝯ̄riū q̄t ⁊ q̄ta ſupiꝰ ſt̄ bo-
na ⁊ p̄ncipal̄r tria h̄ hēbāt mala ſcȝ vitia t̄bulatōes ⁊ i-

pigẽtia. in illa aūt ſupna ciuitate abſūdāt h̄ tria bōa. ſ. pu
ritas ꝛ pax ꝛ ſocietas q̄ Ꝺo m̄te h̄ bn̄ reſolueret ſtati p̄
pēdere poſſet ꝙ felix q̄ toto ꝺſiderio ad illa ſupna tēdit
oꝙ felix etꝫ eſt q̄ ſolū ea q̄ huiꝰ ſcl'i ſꝫ q̄rito q̄t vicijs hec
carnal' putreſcit q̄t tribulatōibꝰ q̄rek q̄t etꝫ ſubuētiōibꝰ
indiget q̄ āt celeſti potit' gl'ia dei maieſtateꝫ ꝛ boītatē et
gl'iaꝫ īceſſant' ꝯtēplat' qꝛ ſpūs ī nl'lo pōt īpedire ꝛ pōt
oī pace gaudere qꝛ regē pacificū ſecū hꝫ ꝯſortē totiꝰ gl'e
pacꝫ ꝛ ꝯcordie ꝛ oī deſiderio ſaciat' ſic ait ꝓphā ꝯſiderēꝰ
ꝙ iocund̄ ē in aula regꝫ exiſtē tp̄al' vbi rex ſedet coro=
natꝰ ꝛ veſte regia īductꝰ oī forma ſpeōſꝰ vbi milites cir
cūſtātes ei reuerentiā dignā exibētes aula etꝫ fulget va
rijs veſtibꝰ ac p̄cioſ' picturꝫ ornata vbi ēt oīa gn̄a muſice
aſſat'a ꝛ fercl'a delicata etiā ſupflua. vinaq ꝛ alia pocl'a
ſdolētia hērent' vbi etiā q̄tq̄d adiectoꝝ iocūditatē valēt
apperet poſtremo ſi oīs ibidē ſpecioſitate ſūmaq pacꝫ
ꝯcordia ac in mē ſa letitia gauderēt expulſo oī picl'o ti
more cura ſolicitudīe vl' moleſtia q̄d q̄ro huiꝰ mōi ſola
tio eſſet ꝺſiderabiliꝰ maxīe ſi hō poſſꝫ h̄ durare ꝑpetuo
abſq ſtudio. ſic ſine dubio illa celeſtꝫ ſupna curia ī ꝯpa
bilit' oī aula p̄ntꝫ ſcl'i eſt ſpecioſior vbi rex pacificꝰ ſcꝫ.
xp̄s ſedꝫ coronatꝰ diadēate q̄ coronauit cū pr̄ ſuꝰ ſpeō=
ſus forā ꝑ̄filijs hoīꝫ ad dexterā ſuā vbi ꝯcūſtant nouem
ordiēs āgl'oꝝ chori cū ſūa reuerētia et voce mutua deū
laudātes ꝛ dicētes ſalꝰ deo nr̄o q̄ ſedet ſup thronūꝫ in
ſcl'a ſcl'oꝝ amē. Ibi illa aula ornata eſt ſtellis cādētibꝰ
oīa pictura clarioribꝰ vbi aīe ſctōꝝ in pace ꝛ ſecuritate
in eēna reqe ꝛ ꝑpetua iocūditate ꝯtulent' ꝛ q̄d ꝑ̄ſumo p̄
ꝯparatōeꝫ tl'eꝫ ſupne gl'e gl'iaꝫ deníidarē cū ſcripta dicat
ꝙ ibi ſūt q̄ ocl'os nō vidit nec aurꝫ audiuit nec in cor ho
minis aſcēdit que preparauit deꝰ diligentibꝰ ſe. Sileat
ergo lingua et pēſet mens nr̄a ſobria ꝙ in eſtimabilis
eſt illa felicitas vbi totū hētur q̄d deſiderat' vbi frui ſo=

iũ glorioſo filio dei ⁊ videre regẽ glorie ĩ decore ſuo erit tota ſocietas aĩaꝝ. ¶ Et hec de cõiunctione dicta.

Interiectio quid eſt? rñdeo ꝙ eſt ẽſtitie dãpnatoꝝ ↄſideãtõ. qr ſicut ĩterĩectõ gͣmaticalr̃ ſcat mẽtiſ affectũ ſub voce icõgnita: ita ĩterĩectio ſpũalr̃ iſta ſignificat mẽtiſ affectũ ⁊ hoĩs ĩterioriſ mot⁹ et doloroſa. ¶ Interiectõi q̃t accidũt? vnũ q̃d ſ̃ignificatio tm̃. ſignificabit̃ eñ maĩfe ĩtollerãda pena gehẽnalr̃. Primo letitia demonũ ſup tot tormẽtiſ ⁊ tot aĩaꝝ. Scdo dolor aĩaꝝ dãpnatoꝝ. Tertio admiratio ĩiuſtoꝝ dicẽtiũ ad ſeipos ↄ q̃ta erat cecitas nrã dũ eram⁹ ĩ ſclo. nã ſtultũ a nobis viſũ fuit cũ p̃dicatoribꝫ ⁊ p̃latiſ ⁊ ceteriſ boĩs viriſ fugẽ voluptates carnis ⁊ oblectamẽta m̃di ne ĩ hũc locũ tormẽtoꝝ ĩtrarẽ⁹. Et ecce merito nũc iſta patimur qr eos audire ↄtẽpſimus Quarto met⁹ ⁊ tior. qr aĩe dãpnatoꝝ maxĩo tiore formidabũt cũ hoſtes ĩfernales eos vexabũt. igni extiguibiliꝫ: v̈bis acẽrimis: ocl̃is ardẽtibꝫ: vultu timido: ſpe nigẽrima. de hac pena dicit̃ ĩ euãgl̃io: qr ibi erit flet⁹ ⁊ ſtridor dẽtiũ. i. habũdabũt dolores ⁊ acẽrima pena. qr null⁹ flere ſolꝫ niſi nimia ẽſtitia cogẽte / null⁹ etiã ſtridꝫ dẽtibꝫ niſi quẽ nĩa pẽa g̃uat ↄ hac ẽt pẽa dr̃ yſayas v̈mis eoꝝ nõ moriet̃ ⁊ ignis eoꝝ nõ extiguet̃. qr v̈mis ↄſcie nũq̃ cedat̃ cũ ſp remorſũ ↄſcie patiat̃ exq̃ inditiũ ei ↄmẽdabũt. ⁊ ſeipos ↄtinue accuſãtes. ĩdignatõe ⁊ ira torpebũt ignis ẽt pene nũq̃ extiguet̃. ſilr̃ ẽt v̈mis ñ moriet̃. i. deſpectio ⁊ dſpatio eoꝝ ſp remãebit ⁊ ignis ↄcupiſcẽtiaꝝ quẽ h̃ attẽderẽt ibi ꝑfitiet̃ Et de hac pena dr̃ in pſalmo ignis ſulphur ⁊ ſpirit⁹ procellaꝝ pars calicꝭ eoꝝ. i. pars tormẽtoꝝ gehẽne erit ardor ignis fetor ſulphureo et tẽpeſtas malignoꝝ ſpirituũ Et vt clari⁹ iſta pena declaratur ſumamus exẽplũ per ſilr̃. Faber ferrarius ſolet eſſe niger fatie / habet caminũ obſcurũ in quo ponit ferrũ vt caleſcat. p⁹modũ p ſe ⁊ ſuos adiutores cũ malleis ꝑcutit

ad nutum ſuũ. Ecce faber iſte eſt dyabolus qui nigerꝛiꝰ
eſt/ caminus obſcurus. eſt infernus omni claritate pri=
uatus /igĩs eſt pena flamme ardẽtis / carboni appoſiti
ſignãt ꝙ pena illa ſẽper durabit Mallei ſignant ꝙ pẽa
illa nũꝙ vel parum laxatur ſed magis incenſa efficitur
Ferrum eſt ipſa damnata aĩa que illi igni appoĩtur ꝑ
petuo conburanda .et hanc verbis acerrimis demones
exprobrare non ceſſant. Ergo dilectiſſimi nos ſcientes
iam iſta. ꝙ quãdiu hũc mũdum poſſidemus ſtatum pe
nitentie ſumamus et ducamus. ne dyabolus ſuper nos
poſtmodum dominetur: ſed potius ſanctoꝝ angelorum
gaudium ſuppleamꝰ qui gaudẽt pretioſo ſãguine criſti
Et nullo modo fruſtretur tãtũ benefitium in nobis . ne
ſicut ſtercora de ventre purgando exeant. et ſicut quiſ=
quille a lignis accenſe in ignem proitiantur . quia nos
poſt hanc vitam tãquam ſtercara de medio eccleſie tol=
lamur .et tãꝙ pallee et quiſquille in ignem gehẽne pro
itiamus. Ibi ergo noſtra fixa ſint corda vbi vera ſunt
gaudia. Amen.

Explicit donatus moraliſatus a ma=
giſtro iohãne gerſon vt dicit ꝯpilatus.